

Nr 60

Kungl. Maj:ts proposition angående skattebortfallsbidrag till kommuner m. fl. i anledning av 1970 års skattereform; given Stockholms slott den 10 mars 1972.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden, föreslå riksdagen att bifalla de förslag om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF

G. E. STRÄNG

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att kommuner, landstingskommuner och församlingar får årliga bidrag av statsmedel med anledning av att skatteunderlaget minskar till följd av 1970 års skattereform. Till grund för bidragsgivningen ligger ett beräknat skattebortfall för kommunerna på en miljard kr. för år 1971. Bidragen utbetalas första gången år 1973 och avses utgå på grundval av tillskjutet skatteunderlag. Detta skatteunderlagstillskott fördelas mellan kommunerna i relation till skattekraften beräknad som skattekrönor per inkomstagare. Utöver bidragen på en miljard kr. för år 1971 utgår år 1973 även förskott för detta år med ett belopp i samma storleksordning.

Författningsförslag

1 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1965: 269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt

Härigenom förordnas, att lagen (1965: 269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Kommuns och annan menighets utdebitering av skatt skall bestämmas i förhållande till det antal skattekronor och skatteören, som vid närmast föregående års taxering påförts de skattskyldiga, med tillägg av det antal skattekronor, som staten skall tillskjuta enligt förordningen den 3 juni 1965 (nr 268) om skatteutjämningsbidrag.

Föreslagen lydelse

Kommuns och annan menighets utdebitering av skatt skall bestämmas i förhållande till det antal skattekronor och skatteören, som vid närmast föregående års taxering påförts de skattskyldiga, med tillägg av det antal skattekronor, som staten skall tillskjuta enligt förordningen (1965: 268) om skatteutjämningsbidrag och av bidragsunderlag enligt bestämmelserna om skattebortfallsbidrag.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1972.

2 Förslag till

Lag om ändring i förordningen (1965: 268) om skatteutjämningsbidrag

Härigenom förordnas, att 1, 2, 4—6, 8, 9, 11—16, 19 och 20 §§ förordningen (1965: 268) om skatteutjämningsbidrag skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Kommun äger erhålla skatteutjämningsbidrag av statsmedel enligt bestämmelserna i denna förordning.

Föreslagen lydelse

1 §

Bidragskommun äger erhålla skatteutjämningsbidrag av statsmedel enligt bestämmelserna i denna förordning.

2 §

I denna förordning förstås med

k o m m u n: landskommun, köping, stad, landstingskommun, församling, pastorat och annan

b i d r a g s k o m m u n: kommun, landstingskommun, församling, pastorat och annan kyrklig

Nuvarande lydelse

kyrklig samfällighet som äger beskattningsrätt,

bidragsår: det kalenderår under vilket skatteutjämningsbidrag utgår,

beräkningsår: det kalenderår som föregår bidragsåret,

skattekraft: antalet skattekonor och skatteören per invånare i *kommunen*, beräknat efter taxeringsnämnds beslut rörande beräkningsårets taxering till kommunal inkomstskatt och antalet kyrkobokförda invånare i *kommunen* vid beräkningsårets ingång,

medelskattkraft: antalet skattekonor och skatteören per invånare i hela riket, beräknat efter taxeringsnämnds beslut rörande beräkningsårets taxering till kommunal inkomstskatt och antalet kyrkobokförda invånare i hela riket vid beräkningsårets ingång,

sammanlagd utdebitering: summan inom *landskommun, köping eller stad* av utdebiteringssatserna för beräkningsåret för skatt till *kommun, municipal-samhälle och tingslag* samt

utdebiteringsgräns: medeltalet av de sammanlagda utdebiteringarna i hela riket, bestämt genom att summan av de tal, som erhållas om inom varje *landskommun, köping eller stad* sammanlagda utdebiteringen multipliceras med antalet skattekonor och skatteören enligt taxeringsnämnds beslut rörande taxering till kommunal inkomstskatt året före beräkningsåret, delas med sammanlagda antalet skattekonor och skatteören i hela riket.

Omfattar *landskommun, köping eller stad* två eller flera församlingar, skall vid beräkningen av den sammanlagda utdebiteringen

Föreslagen lydelse

samfällighet som äger beskattningsrätt,

skattekraft: antalet skattekonor och skatteören per invånare i *bidragskommunen*, beräknat efter taxeringsnämnds beslut rörande beräkningsårets taxering till kommunal inkomstskatt *med tillägg av bidragsunderlag enligt bestämmelserna om skattebortfallsbidrag* och antalet kyrkobokförda invånare i *bidragskommunen* vid beräkningsårets ingång,

medelskattkraft: antalet skattekonor och skatteören per invånare i hela riket, beräknat efter taxeringsnämnds beslut rörande beräkningsårets taxering till kommunal inkomstskatt *med tillägg av bidragsunderlag enligt bestämmelserna om skattebortfallsbidrag* och antalet kyrkobokförda invånare i hela riket vid beräkningsårets ingång,

sammanlagd utdebitering: summan inom *kommun* av utdebiteringssatserna för beräkningsåret för skatt till *bidragskommun* samt

utdebiteringsgräns: medeltalet av de sammanlagda utdebiteringarna i hela riket, bestämt genom att summan av de tal, som erhållas om inom varje *kommun* sammanlagda utdebiteringen multipliceras med antalet skattekonor och skatteören enligt taxeringsnämnds beslut rörande taxering till kommunal inkomstskatt året före beräkningsåret, delas med sammanlagda antalet skattekonor och skatteören i hela riket.

Omfattar *kommun* två eller flera församlingar, skall vid beräkningen av den sammanlagda utdebiteringen medeltalet av utde-

Nuvarande lydelse

medeltalet av utdebiteringssatserna för församlingsskatt inräknas i summan av utdebiteringssatserna. Detta medeltal bestämmes genom att summan av de tal, som erhållas om varje församlings utdebiteringssats multipliceras med antalet skattekronor och skatteören i församlingen enligt taxeringsnämnds beslut rörande taxering till kommunal inkomstskatt året före beräkningsåret, delas med antalet skattekronor i den *landskommun, köping eller stad* inom vilken församlingarna äro belägna. Tillhöra delar av församling skilda kommuner, gäller vad nu sagts om församling sådan del.

Municipalsamhälles utdebiteringssats ingår i den sammanlagda utdebiteringen med det belopp, vartill den skulle ha uppgått om antalet skattekronor och skatteören i municipalsamhället varit detsamma som i den landskommun inom vilken municipalsamhället är beläget.

Föreslagen lydelse

biteringssatserna för församlingsskatt inräknas i summan av utdebiteringssatserna. Detta medeltal bestämmes genom att summan av de tal, som erhållas om varje församlings utdebiteringssats multipliceras med antalet skattekronor och skatteören i församlingen enligt taxeringsnämnds beslut rörande taxering till kommunal inkomstskatt året före beräkningsåret, delas med antalet skattekronor i den *kommun* inom vilken församlingarna äro belägna. Tillhöra delar av församling skilda kommuner, gäller vad nu sagts om församling sådan del.

4 §

Skatteutjämningsbidrag skall vid upprättande av utgifts- och inkomststat för bidragsåret upptagas bland *kommunens* inkomster.

Skatteutjämningsbidrag skall vid upprättande av utgifts- och inkomststat för bidragsåret upptagas bland *bidragskommunens* inkomster.

5 §

Skatteutjämningsbidrag vid brist på skattekraft utgår till *kommun*, vars skattekraft understiger den skattekraft, som *kommunen* skall tillförsäkras enligt 8 §.

Skatteutjämningsbidrag vid brist på skattekraft utgår till *bidragskommun*, vars skattekraft understiger den skattekraft, som *bidragskommunen* skall tillförsäkras enligt 8 §.

6 §

Skatteutjämningsbidrag vid brist på skattekraft utgår med det belopp, som erhålles, när tillskott av skatteunderlag enligt 8 § multipliceras med den utdebiteringssats som *kommunen* fastställt för bidragsåret.

Skatteutjämningsbidrag vid brist på skattekraft utgår med det belopp, som erhålles, när tillskott av skatteunderlag enligt 8 § multipliceras med den utdebiteringssats som *bidragskommunen* fastställt för bidragsåret.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 §¹

Tillskott av skatteunderlag utgöres av det antal skattekröner och skatteören, som *kommunen* måste tillföras för att skattekraften skall motsvara följande andel av medelskattekraften, nämligen för

Tillskott av skatteunderlag utgöres av det antal skattekröner och skatteören, som *bidragskommunen* måste tillföras för att skattekraften skall motsvara följande andel av medelskattekraften, nämligen för

landstingskommun i skattekraftsområde 1 och de delar av Värmlands, Kopparbergs och Gävleborgs läns landstingskommuner som tillhöra skattekraftsområde 2, 95 procent;

övriga landstingskommuner i skattekraftsområde 2, 110 procent;

landstingskommun i skattekraftsområde 3, 125 procent;

Gotlands kommun 92 procent;

annan *kommun* i skattekraftsområde 1, 90 procent;

annan *kommun* i skattekraftsområde 2, 110 procent

och annan *kommun* i skattekraftsområde 3, 125 procent.

annan *bidragskommun* i skattekraftsområde 1, 90 procent;

annan *bidragskommun* i skattekraftsområde 2, 110 procent

och annan *bidragskommun* i skattekraftsområde 3, 125 procent.

För landstingskommun må dock tillskottet av skatteunderlag icke understiga summan av de tillskjutna skatteunderlag som för år 1965 utgick till landstingskommunen enligt kungörelserna den 16 maj 1957 (nr 205) angående skatteersättning i anledning av 1957 års ortsavdragsreform och den 27 april 1962 (nr 140) angående skatteersättning i anledning av 1961 års ortsavdragsreform.

Ingår två eller flera församlingar i pastorat eller annan kyrklig samfällighet som äger beskattningsrätt, skall tillskottet av skatteunderlag till den kyrkliga samfälligheten utgöra summan av sådana tillskott till församlingarna.

För *landskommun*, *köping* eller *stad* där den sammanlagda utdebiteringen understiger utdebiteringsgränsen, skall det enligt första stycket gällande procenttalet minskas med en procentenhet för varje fullt tjugotal ören, varmed den sammanlagda utdebiteringen understiger utdebiteringsgränsen.

Tillhöra delar av *kommun* skillda skattekraftsområden, beräknas tillskottet särskilt för varje sådan del.

För *kommun* där den sammanlagda utdebiteringen understiger utdebiteringsgränsen, skall det enligt första stycket gällande procenttalet minskas med en procentenhet för varje fullt tjugotal ören, varmed den sammanlagda utdebiteringen understiger utdebiteringsgränsen.

Tillhöra delar av *bidragskommun* skilda skattekraftsområden, beräknas tillskottet särskilt för varje sådan del.

9 §

Träder ändring beträffande *kommuns* indelning i kraft vid bidragsårets ingång, skall tillskott av skatteunderlag beräknas på grund-

Träder ändring beträffande *bidragskommuns* indelning i kraft vid bidragsårets ingång, skall tillskott av skatteunderlag beräknas

¹ Senaste lydelse 1970: 341.

1† Riksdagen 1972. 1 saml. Nr 60

Nuvarande lydelse

val av den indelning som gällde vid beräkningsårets ingång. Vid delning av *kommun* skall tillskottet fördelas i förhållande till *kommundelarnas invånarantal* vid beräkningsårets början.

Föreslagen lydelse

på grundval av den indelning som gällde vid beräkningsårets ingång. Vid delning av *bidragskommun* skall tillskottet fördelas i förhållande till *invånarantalet i de olika delarna av bidragskommunen* vid beräkningsårets början.

11 §

Länsstyrelsen skall fastställa tillskott av skatteunderlag samt senast den 10 september under beräkningsåret tillställa *kommun* uppgift om tillskottets storlek.

Länsstyrelsen skall fastställa tillskott av skatteunderlag samt senast den 10 september under beräkningsåret tillställa *bidragskommun* uppgift om tillskottets storlek.

12 §

Skatteutjämningsbidrag vid hög utdebitering utgår till *landskommun, köping eller stad*, vars omräknade sammanlagda utdebitering överstiger utdebiteringsgränsen. Med omräknad sammanlagd utdebitering förstås den utdebitering för beräkningsåret som skulle ha fastställts, om för samma år varken bidrag vid hög utdebitering eller bidrag enligt 16 § utgått.

Skatteutjämningsbidrag vid hög utdebitering utgår till *kommun*, vars omräknade sammanlagda utdebitering överstiger utdebiteringsgränsen. Med omräknad sammanlagd utdebitering förstås den utdebitering för beräkningsåret som skulle ha fastställts, om för samma år varken bidrag vid hög utdebitering eller bidrag enligt 16 § utgått. *Vid omräkning skall såväl skatteunderlag enligt taxeringsnämnds beslut som tillskjutet skatteunderlag enligt 8 § och bestämmelserna om skattebortfallsbidrag beaktas.*

13 §

Skatteutjämningsbidrag vid hög utdebitering utgår med belopp, motsvarande vad som skulle utgå på grundval av *kommunens* skatteunderlag enligt beräkningsårets taxering, ökat med tillskott av skatteunderlag enligt 8 §, efter ett belopp för skattekrona och skatteöre som utgör viss andel av skillnaden mellan den omräknade sammanlagda utdebiteringen i *kommunen* och utdebiteringsgränsen. Denna andel är 1/10 procent för varje öre av den del av den omräknade sammanlagda utdebiteringen, som överstiger utdebite-

Skatteutjämningsbidrag vid hög utdebitering utgår med belopp, motsvarande vad som skulle utgå på grundval av *bidragskommunens* skatteunderlag enligt beräkningsårets taxering, ökat med tillskott av skatteunderlag enligt 8 § *och bidragsunderlag enligt bestämmelserna om skattebortfallsbidrag*, efter ett belopp för skattekrona och skatteöre som utgör viss andel av skillnaden mellan den omräknade sammanlagda utdebiteringen i *bidragskommunen* och utdebiteringsgränsen. Denna andel är 1/10 procent för varje öre av den del av

Nuvarande lydelse

ringsgränsen med högst tre kronor, och 60 procent av den del av den omräknade sammanlagda utdebiteringen som överstiger utdebiteringsgränsen med mer än tre kronor.

Föreslagen lydelse

den omräknade sammanlagda utdebiteringen, som överstiger utdebiteringsgränsen med högst tre kronor, och 60 procent av den del av den omräknade sammanlagda utdebiteringen som överstiger utdebiteringsgränsen med mer än tre kronor.

14 §

Träder ändring beträffande *kommuns* indelning i kraft vid bidragsårets ingång, skall bidrag vid hög utdebitering beräknas på grundval av den indelning som gällde vid beräkningsårets ingång. Vid delning av *kommun* skall bidraget fördelas i förhållande till *kommundelarnas* invånarantal vid beräkningsårets början.

Träder ändring beträffande *bidragskommuns* indelning i kraft vid bidragsårets ingång, skall bidrag vid hög utdebitering beräknas på grundval av den indelning som gällde vid beräkningsårets ingång. Vid delning av *bidragskommun* skall bidraget fördelas i förhållande till *invånarantalet i de olika delarna av bidragskommunen* vid beräkningsårets början.

15 §

Länsstyrelsen skall fastställa skatteutjämningsbidrag vid hög utdebitering samt senast den 10 september under beräkningsåret tillställa *landskommun, köping och stad* uppgift om bidragets storlek.

Länsstyrelsen skall fastställa skatteutjämningsbidrag vid hög utdebitering samt senast den 10 september under beräkningsåret tillställa *kommun* uppgift om bidragets storlek.

16 §

När synnerliga skäl föreligga, äger Konungen efter ansökan bevilja *kommun* extra skatteutjämningsbidrag.

När synnerliga skäl föreligga, äger Konungen efter ansökan bevilja *bidragskommun* extra skatteutjämningsbidrag.

Ansökan om extra skatteutjämningsbidrag inges till länsstyrelsen senast den 31 januari under beräkningsåret.

19 §

Finner länsstyrelse på grund av anmärkning eller eljest att av länsstyrelsen meddelat beslut enligt denna förordning blivit oriktigt på grund av felräkning, misskrivning eller annat uppenbart förbiseende, skall länsstyrelsen, sedan vederbörande *kommun* erhållit tillfälle att yttra sig, meddela beslut om rättelse.

Finner länsstyrelse på grund av anmärkning eller eljest att av länsstyrelsen meddelat beslut enligt denna förordning blivit oriktigt på grund av felräkning, misskrivning eller annat uppenbart förbiseende, skall länsstyrelsen, sedan vederbörande *bidragskommun* erhållit tillfälle att yttra sig, meddela beslut om rättelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

20 §

Talan mot statistiska centralbyråns och länsstyrelses beslut enligt denna förordning må föras av *kommun*. Talan föres hos Kungl. Maj:t genom besvär.

Talan mot statistiska centralbyråns och länsstyrelses beslut enligt denna förordning må föras av *bidragskommun*. Talan föres hos Kungl. Maj:t genom besvär.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1973. Vid beräkning av medel-skattekraften på grundval av 1972 års taxering skall det sammanlagda bidragsunderlaget i riket enligt bestämmelserna om skattebortfallsbidrag upptagas till 44 365 600 skattekrönor.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 10 mars 1972.

Närvarande: statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena WICKMAN, statsråden STRÄNG, JOHANSSON, HOLMQVIST, ASP-LING, NILSSON, GEIJER, ODHNOFF, MOBERG, BENGTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, FELDT.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Sträng, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *skattebortfallsbidrag till kommuner m. fl. i anledning av 1970 års skattereform* och anför.

I prop. 1972: 1 (bil. 9 s. 68) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avvaktan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1972/73 beräkna till Kompensation till kommunerna med anledning av skatteomläggningen 1971 ett förslagsanslag av 500 milj. kr. Jag anholder att nu få ta upp denna fråga.

Inledning

En genomgripande reform av inkomstbeskattningen beslöts vid 1970 års vårriksdag (prop. 1970: 70, BeU 1970: 40, rskr 1970: 230). De nya bestämmelserna trädde i kraft den 1 januari 1971 och tillämpas första gången vid 1972 års taxering.

Reformen innebär långtgående ändringar i bl. a. avdragssystemet vid taxeringen. Härigenom påverkas den beskattningsbara inkomsten och därmed beskattningsunderlaget. Effekten för kommunerna av det nya skattesystemet blir ett betydande skattebortfall. I prop. 1970: 70 uttalade jag (s. 75) att avsikten var att kommunerna skulle få full kompensation för skattebortfallet och att förslag senare skulle läggas fram om formerna för denna kompensation.

I beredningen av denna fråga inom finansdepartementet har ingått överläggningar med företrädare för Svenska kommunförbundet och Svenska landstingsförbundet.

Vissa skattebestämmelser

Reglerna om den kommunala inkomstbeskattningen finns främst i kommunalskattelagen (1928: 370, KL). Bestämmelserna om den statliga inkomstskatten, som i vissa hänseenden har betydelse vid beräkningen av det kommunala beskattningsunderlaget, finns bl. a. i förordningen (1947: 576) om statlig inkomstskatt (SI). För varje skattskyl-

dig bestäms ett skatteunderlag för kommunalbeskattningen och ett för statsbeskattningen. Härvid gäller emellertid i huvudsak likartade regler.

Summan av inkomsterna från olika förvärvskällor, minskad med avdrag för kostnader som behövs för att förvärva och bibehålla intäkterna, utgör den skattskyldiges *sammanräknade inkomst*. Härifrån avgår s. k. allmänna avdrag (46 § KL, 4 § SI). Avdrag får under vissa förutsättningar göras också för förlust som hänför sig till tidigare år (förordningen 1960: 63 om rätt till förlustutjämning vid taxering för inkomst). Återstoden, vid kommunaltaxeringen ökad med s. k. garanti-belopp för fastighet, utgör den skattskyldiges *taxerade inkomst*.

Den taxerade inkomsten minskas med grundavdrag (tidigare ortsavdrag) och extra avdrag för nedsatt skatteförmåga. Återstoden utgör *beskattningsbar inkomst*. Denna inkomst ligger till grund för skatteberäkningen.

Den *kommunala* inkomstskatten är proportionell och tas ut med en i viss ordning bestämd andel av den till kommunal inkomstskatt beskattningsbara inkomsten. Den genomsnittliga kommunala utdebiteringen är för år 1971 22:54 kr. och för år 1972 23:79 kr. per 100 kr. beskattningsbar inkomst.

De ändringar som låg i skattereformen berörde, såvitt nu är av intresse, i huvudsak de allmänna avdragen och ortsavdragen/grundavdragen. I detta hänseende innebär bestämmelserna för tiden *före reformen* bl. a. följande.

Allmänt avdrag medges för sådan sjukförsäkringsavgift enligt 19 kap. 2 § lagen (1962: 381) om allmän försäkring som påförts den skattskyldige under året före taxeringsåret samt för premier och avgifter för ett antal andra typer av försäkringar. Avdrag för sjukförsäkringsavgift enligt 19 kap. 2 § lagen om allmän försäkring beräknas till ett belopp av minst 150 kr. eller, om den skattskyldige under beskattningsåret varit gift och levt tillsammans med andra maken, för dem båda gemensamt till ett belopp av minst 300 kr. Avdraget för övriga premier och avgifter är högst 500 kr. för sammanlevande makar och för ensamstående, som haft hemmavarande barn under 18 år, samt 250 kr. för ensamstående i övrigt (46 § 2 mom. KL, 4 § 1 mom. SI).

Avdrag medges också för underhåll som den skattskyldige betalat till inte hemmavarande barn under 16 år. Avdraget får dock inte överstiga 1 000 kr. per barn och år.

Som allmänt avdrag räknas också de s. k. förvärvsavdragen. Avdragsrätt medges gift kvinna utan hemmavarande barn under 16 år som levt tillsammans med sin man och som haft inkomst av jordbruksfastighet och utfört arbete i förvärvskällan till minst 300 kronors värde, inkomst av rörelse, vari hon varit verksam i ej blott ringa om-

fattning, eller inkomst av eget arbete. Avdragsbeloppet är 300 kr. Har kvinnan hemmavarande barn under 16 år, får hon i fråga om inkomst av rörelse eller eget arbete göra avdrag med 300 kr. jämte 25 % av inkomsten, sammanlagt dock med högst 3 000 kr.

I fråga om jordbruksinkomst får hon göra avdrag med belopp motsvarande värdet av arbetsinkomsten, dock högst med 1 000 kr.

Ensamstående man eller kvinna, som haft hemmavarande barn under 16 år, får åtnjuta förvärvsavdrag vid inkomst av jordbruksfastighet, rörelse och eget arbete i princip enligt de regler som gäller för gift kvinna med barn och inkomst av rörelse.

Förvärvsavdrag medges också i fråga om jordbruks- och rörelseinkomst vid fall av s. k. faktisk sambeskattniing, dvs. då gift person drivit verksamheten med biträde av maken. Gift man utan hemmavarande barn under 16 år som levt tillsammans med sin hustru erhåller förvärvsavdrag med 300 kr. Förutsättningen är att hustrun utfört arbete i förvärvskällan till ett värde av minst 300 kr. Finns hemmavarande barn under 16 år, får mannen åtnjuta avdrag med belopp motsvarande värdet av hustruns arbetsinsats, dock högst med 1 000 kr.

Förvärvsavdrag får åtnjutas endast om och i den mån den inkomst som berättigar till avdrag förslår till det. Förvärvsavdrag får för skattskyldig eller, om han varit gift och levt tillsammans med maken, makarna tillsammans inte överstiga det maximibelopp som enligt det nyss återgivna gäller för det avdragsfall som är i fråga (46 § 3 mom. KL, 4 § SI).

Vid statstaxeringen medges vidare avdrag för sådan allmän kommunalskatt som påförts den skattskyldige året före taxeringsåret. Avdraget skall beräknas till ett belopp av minst 2 250 kr. eller, för makar gemensamt, till 4 500 kr. Rätt till avdrag med sistnämnda belopp tillkommer också ensamstående med hemmavarande barn under 18 år (4 § 1 mom. SI).

Ortsavdrag medges med 2 250 kr. för ensamstående skattskyldig och 4 500 kr. för makar gemensamt och för ensamstående med hemmavarande barn under 18 år (48 § 2 mom. KL, 8 § SI).

För makar gäller om allmänna avdrag och Ortsavdrag följande. Allmänna avdrag som helt eller delvis inte kunnat avräknas på den ena makens inkomst får avräknas mot andra makens inkomst, såvitt gäller kommunaltaxeringen dock med viss begränsning i fråga om kommun. Ortsavdraget beräknas till 2 250 kr. för vardera maken. Kan beloppet inte till fullo utnyttjas av ena maken får bristen avräknas på andra makens inkomst. Extra avdrag beräknas för vardera maken för sig. För makarna tillsammans får emellertid avdraget inte överstiga föreskrivet maximibelopp (52 § 1 mom. KL, 11 § 1 mom. SI).

Efter reformen gäller ändrade regler i följande hänseenden.

Schablonavdraget för obligatorisk sjukförsäkringsavgift, 150/300 kr., slopas. Avdrag medges enbart för faktiskt påförd avgift. Avdrag för underhållsbidrag till inte hemmavarande barn höjs till 1 500 kr. per barn och år. Åldersgränsen för barnet höjs från 16 till 18 år.

I fråga om förvärvsavdraget har omfattande ändringar skett. Avdraget på 300 kr. till barnlösa familjer har avskaffats liksom det fasta beloppet på 300 kr. till barnfamiljer med inkomst av rörelse eller tjänst. Förvärvsavdrag medges nu makar med barn under 16 år som båda har s. k. A-inkomst, dvs. inkomst av tjänst utom periodiskt understöd och liknande, samt inkomst av jordbruksfastighet och rörelse där den skattskyldige utfört arbete i förvärvskällan i ej blott ringa omfattning. Avdraget är vid inkomst av rörelse och tjänst 25 % av inkomsten (nettointäkten), dock högst 2 000 kr., och vid inkomst av jordbruksfastighet 1 000 kr. Avdragsrätten tillkommer den make som har den lägsta A-inkomsten. Förvärvsavdrag medges också gift person med A-inkomst av jordbruksfastighet eller rörelse om maken biträtt i verksamheten. Avdraget är i dessa fall värdet av medhjälpande makens arbetsinsats, dock högst 1 000 kr. Förvärvsavdrag medges också ensamstående med hemmavarande barn under 16 år och inkomst av jordbruksfastighet, rörelse eller tjänst. Avdraget är 25 % av inkomsten (nettointäkten) dock högst 2 000 kr. I fråga om maximibeloppen då rätt till flera förvärvsavdrag föreligger är reglerna i princip oförändrade.

Väsentliga förändringar har skett i fråga om ortsavdragen. Dessa ersätts i det nya systemet med grundavdrag som medges med 4 500 kr. för varje skattskyldig i den mån inkomsten förslår. Fullt avdrag medges upp till 30 000 kr. taxerad inkomst. Vid högre inkomst reduceras avdraget med 20 % av överstigande del. Vid taxerad inkomst på 52 500 kr. och högre medges alltså inte något avdrag. Vid beräkningen av grundavdragets belopp tas hänsyn enbart till den statligt taxerade inkomsten med tillägg för s. k. sjömansinkomst. Det belopp som därvid erhålls tillämpas också vid den kommunala taxeringen.

Aven de extra avdragen ändras genom reformen. Ändringarna innebär, som berörs närmare i det följande, en kraftig minskning av avdragssumman.

Utöver förändringarna på avdragssidan kan nämnas att skattefrihet införs för det kommunala bostadstillägget för folkpensionärer (19 § KL, 2 § SI) och att makeansvaret för sjukförsäkringsavgiften slopas. Vidare längdförs inte sammanräknad nettoinkomst — som ligger till grund för inkomststatistiken — i de fall den taxerade inkomsten understiger 4 500 kr. för ensamstående och för makar tillsammans. I det gamla systemet låg gränsen för längdföring vid 2 350 kr. statligt taxerad inkomst [68 § taxeringsförfordningen (1956: 623)].

Den kommunala skatteutjämningen

Enligt lagen (1965: 269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt skall utdebitering av skatt bestämmas i förhållande till det antal skattekronor och skatteören, som vid närmast föregående års taxering påförts de skattskyldiga, med tillägg av det antal skattekronor, som staten skall tillskjuta enligt förordningen (1965: 268) om skatteutjämningsbidrag.

Kommun, landstingskommun och församling m. fl. kyrkliga samsälligheter får enligt förordningen om skatteutjämningsbidrag under vissa förutsättningar skatteutjämningsbidrag av statsmedel. Bidrag utgår vid brist på skattekraft och vid hög utdebitering. Med skattekraft menas därvid antalet skattekronor och skatteören per invånare. I vissa fall kan också utgå extra skatteutjämningsbidrag. Skatteutjämningsbidrag tas upp bland menighetens inkomster vid upprättande av utgifts- och inkomststat för bidragsåret.

Skatteutjämningsbidrag vid brist på skattekraft utgår på grundval av tillskott på skatteunderlag. Med tillskott av skatteunderlag förstås det antal skattekronor och skatteören som menigheten måste tillföras för att skattekraften skall motsvara en viss föreskriven andel av medelskattekraften i riket. Bidrag utgår med det belopp, som erhålls, när skatteunderlagstillskottet multipliceras med den utdebiteringssats som menigheten fastställt för bidragsåret.

Länsstyrelsen fastställer tillskott av skatteunderlag och tillställer senast den 10 september under beräkningsåret menigheten uppgift om tillskottets storlek. Statistiska centralbyrån fastställer varje år senast den 25 augusti medelskattekraften i riket. I fråga om utbetalning av skatteutjämningsbidrag tillämpas bestämmelserna i kommunallagen och annan författning om utbetalning av allmän kommunalskatt.

Skattereformens effekt på det kommunala skatteunderlaget

Skattereformens effekt på det kommunala skatteunderlaget beror främst på de ändrade avdragsbestämmelserna. Ändringarna påverkar bara i mindre grad den sammanräknade inkomsten, medan däremot den beskattningsbara inkomsten berörs i hög grad. De nya bestämmelserna innebär till en del en ökning av skatteunderlaget men till det väsentliga en minskning. De viktigaste faktorerna är följande.

Avgörande betydelse har övergången från ortsavdrag på 2 250/4 500 kr. till enhetliga grundavdrag på högst 4 500 kr. I flertalet fall där ortsavdrag tidigare medgavs med 2 250 kr. innebär de nya reglerna en fördubbling av det skattefria bottenavdraget och en motsvarande minskning av det kommunala skatteunderlaget. Denna effekt motverkas dock i viss mån av den avtrappling av grundavdraget som sker vid inkomster överstigande 30 000 kr. och som ökar skatteunderlaget.

Som tidigare anförts slopas förvärvsavdraget på 300 kr. till barnlösa familjer liksom det fasta beloppet på 300 kr. till barnfamiljer med inkomst av rörelse eller tjänst. Vidare sänks avdragets maximum från 3 000 kr. till 2 000 kr. och för makar tillgodoräknas avdraget maken med lägsta A-inkomst i stället för hustrun. Dessa ändringar ökar det kommunala skatteunderlaget. Å andra sidan utgår i fortsättningen avdrag också för pension och livränta vilket tenderar att minska skatteunderlaget. I samma riktning verkar att fosterbarn räknas in i den kategori barn som berättigar till avdrag.

Höjningen av avdraget för underhåll åt ej hemmavarande barn till 1 500 kr. och justeringen av åldersgränsen från 16 till 18 år minskar det kommunala skatteunderlaget.

Beräffande sjukförsäkringsavgiften har slopandet av schablonavdraget betydelse bara i de fall avgiftsskyldighet inte förelegat, dvs. främst i fråga om folkpensionärer. I den mån dessa genom reglerna om extra avdrag ändå får den kommunalt beskattningsbara inkomsten reducerad torde emellertid effekten av schablonavdragets slopande bli liten. Slopandet av makeansvaret för sjukförsäkringsavgiften leder till att inte heller någon avdragsrätt för makens avgift blir aktuell. Detta påverkar skatteunderlaget i höjande riktning, men först fr. o. m. 1973 års taxering.

För folkpensionärerna genomförs ändrade bestämmelser om extra avdrag. Extra avdrag behövs inte längre i samma utsträckning som före skattereformen till följd av dels att skattefrihet har införts för kommunala bostadstillägg, dels att grundavdragen höjts. Detta leder till att avdragsbeloppen kan beräknas minska kraftigt med åtföljande ökning av skatteunderlaget. En stor del av dessa extra avdrag avser dock inkomsttagare som varken före eller efter reformen har beskattningsbar inkomst, vilket begränsar effekten på skatteunderlaget.

Även vissa förändringar i fråga om de skattepliktiga intäkterna har betydelse för det kommunala skatteunderlaget. Sålunda ökar folkpensionen på grund av att den höjda mervärdesskatten påverkar basbeloppet. Detta ökar skatteunderlaget något. Vidare införs som tidigare nämnts skattefrihet för det kommunala bostadstillägget för folkpensionärerna. Detta minskar skatteunderlaget.

I sammanhanget bör också nämnas den ändring av införing i taxeringslängd som skett i det nya skattesystemet. Numera längdförs sammanräknad nettoinkomst inte i de fall den statligt taxerade inkomsten understiger 4 500 kr. för ensamstående och för makar tillsammans. I det tidigare systemet låg gränsen för införing vid 2 350 kr. statligt taxerad inkomst. Den ändrade gränsen sammanhänger med höjningen av deklarationspliktsgränsen från 2 400 kr. till 4 500 kr.

Departementschefen

Inledande synpunkter

1970 års skattereform har omfördelat skatten till förmån för låginkomstgrupperna och har åstadkommit en individuell beskattning av makars arbetsinkomster. Ändringarna i skattesystemet är genomgripande och rör såväl beskattningsunderlaget som skattesatserna för den statliga skatten. I detta sammanhang är emellertid i huvudsak förändringarna av beskattningsunderlaget av intresse.

För kommunerna innebär det nya systemet en betydande minskning av skatteunderlaget. Härav följer en minskning av de kommunala skatteinkomsterna. Frågan har berörts i prop. 1970: 70 i vilken förslaget till skattereform lades fram. Jag har där (s. 75) uttalat att det skattebortfall som kommer att drabba kommunerna bl. a. till följd av det höjda grundavdraget kan uppskattas till totalt ca en miljard kr. för helt år räknat i 1971 års löneläge. Jag har också erinrat om att det minskade skatteunderlaget inte får någon effekt på de kommunala skatteinkomsterna förrän år 1973 med de avräkningsmetoder för kommunalskatten som tillämpas. Som jag framhållit i nämnda proposition är avsikten att kommunerna genom statsbidrag skall få full kompensation för inkomstbortfallet. Med kommuner avses här komuner, landstingskommuner samt församlingar, pastorat och kyrkliga samfälligheter. Bidrag i anledning av bortfallet bör därför utgå till alla dessa i förhållande till de bortfallna inkomsterna.

Det torde vara praktiskt att bidragen får en särskild benämning. Jag förordar beteckningen skattebortfallsbidrag.

Storleken av skattebortfallsbidraget

Avgörande för skattebortfallets storlek är hur det kommunala skatteunderlaget påverkas av reformen. Verkningarna av de nya bestämmelserna är, som framgår av den tidigare redogörelsen, av olika art och omfattning. För att få en fullständig bild av reformens effekter och därmed det totala inkomstbortfallet skulle i princip krävas att man jämsides med den ordinarie taxeringen enligt de nya reglerna gjorde en fullständig taxering med tillämpning av de äldre bestämmelserna. Det är uppenbart att en sådan fullständig beräkning av bortfallet av skatteunderlag inte är praktiskt möjlig att göra. Bortfallet måste därför beräknas schematiskt.

Till grund för de i prop. 1970: 70 lämnade uppgifterna om ett skattebortfall av omkring en miljard kr. ligger beräkningar som utförts inom finansdepartementet på grundval av 1969 års taxering.

Riksrevisionsverket har i april och november 1971 gjort jämförande beräkningar för att få fram bl. a. total kommunalskatt enligt det gamla resp. det nya skattesystemet. Beräkningarna har gjorts i form av stick-

provsundersökningar på 16 000 deklARATIONER. Urvalet har varit olika vid de båda beräkningstillfällena. Beräkningarna leder fram till ett totalt kommunalt skattebortfall i anledning av skattereformen på 940 resp. 1 065 milj. kr. Aprilberäkningen baserades på 1970 års taxering och novemberberäkningen på 1971 års taxering medan övriga förutsättningar — bortsett från stickprovsurvalet av deklARATIONER — var lika. För att få beräkningarna helt jämförbara bör beloppet 940 milj. kr. justeras uppåt med ca 15 milj. kr. med hänsyn till det ökade antalet inkomsttagare vid det senare taxeringstillfället. Beräkningarna skulle då sluta på 955 resp. 1 065 milj. kr. Slumpfelet i beräkningarna av skattebortfallet ligger i storleksordningen högst ± 90 milj. kr. Ett genomsnitt av de båda beräkningarna ger alltså vid handen att det bidrag som skall kompensera kommunernas bortfall av skatteinkomster bör ligga i storleksordningen en miljard kr.

Emellertid har vissa faktorer inte beaktats i riksrevisionsverkets beräkningar. Sålunda har verket i sin modell inte tagit hänsyn till att deklARATIONSPLIKTSGRÄNSEN höjts från 2 400 kr. till 4 500 kr., vilket medför att inkomstbortfallet för kommunerna borde ökas med inmot 100 milj. kr.

Vidare har vid beräkningen av sjukförsäkringsavdragen inte hänsyn tagits till att avgiften — och därmed makens avdragsrätt — för hemmafruförsäkringen slopats. Inkomstökningen för kommunerna till följd härav kan beräknas till ca 50 milj. kr.

I fråga om de extra avdragen baseras riksrevisionsverkets beräkningar på ett antagande om en ökning i takt med inkomsterna eller med 9 %. Som tidigare nämnts innebär de höjda grundavdragen att behovet av extra avdrag minskar. Med hänsyn härtill bör det av riksrevisionsverket beräknade inkomstbortfallet för kommunerna reduceras med minst 100 milj. kr.

Av det anförda framgår att riksrevisionsverkets beräkningar — med angivna justeringar — leder till ungefär samma resultat som de beräkningar som låg till grund för uppgifterna i prop. 1970: 70. Mot bakgrund härav förordar jag att bidraget för år 1971 bestäms till en miljard kr.

När det gäller kommande år bestäms skattebortfallet av skatteunderlagets utveckling. I och med att allt fler inkomsttagare kommer upp i inkomstskikten över 30 000 kr. återvinner kommunerna skattekraft genom att grundavdragen i det nya skattesystemet successivt avtrappas för att helt bortfalla vid 52 500 kr. Riksrevisionsverkets beräkningar — liksom uppskattningar som gjorts inom finansdepartementet — tyder på att kommunerna inom 8—10 år återvinner den skattekraft de förlorat genom skattereformen. De statliga bidragen som skall kompensera inkomstbortfallet kan därför beräknas minska med ett belopp i storleksordningen 100 milj. kr. per år.

Bidragssystemets utformning

Jag vill först erinra om de statsbidrag som utgår till kommuner m. fl. menigheter enligt skatteutjämningsförordningen (1965: 268). Av intresse i detta sammanhang är främst det bidrag som utgår på grundval av tillskjutet skatteunderlag till kommuner som har låg skattekraft, dvs. låg beskattningsbar inkomst per invånare. Det tillskjutna skatteunderlaget räknas in i kommunens skatteunderlag och det skattebelopp som enligt utdebiteringssatsen belöper på det tillskjutna skatteunderlaget erhålls som bidrag från staten.

Den bidragsgivning som nu är aktuell har i flera hänseenden nära samband med skatteutjämningsbidragen. Det torde därför vara lämpligt att också beträffande skattebortfallsbidragen tillämpa ett system med tillskjutet skatteunderlag. Härvid når man också den fördelen att i den mån det schablonmässigt beräknade skattebortfallsbidraget blir för lågt eller för högt beräknat för en kommun med brist på skattekraft (90 % av rikets kommuner) så korrigeras avvikelsen i allt väsentligt genom skatteutjämningsbidraget.

Av den tidigare redogörelsen har framgått att reformens effekter på de olika kommunernas skatteunderlag varierar med hänsyn till ålderssammansättning, familjestruktur, förvärvsfrekvens m. m. hos de skattskyldiga inom kommunen. För att få en fullständig bild av bortfallet i varje enskild kommun skulle krävas en taxering enligt de äldre skattebestämmelserna jämsides med den nya taxeringen. Detta är som jag tidigare framhållit inte praktiskt möjligt. Bortfallet av skatteunderlag får i stället bestämmas efter en schablonmetod.

När det gäller frågan hur schablonberäkningen av skatteunderlagsbortfallet bör ske är givetvis olika möjligheter tänkbara. Som underlag för bedömningen i detta hänseende har inom finansdepartementet gjorts en undersökning som syftat till att belysa reformens verkningar i olika typer av kommuner. Undersökningen har omfattat material från 1971 års taxering i ett antal taxeringsdistrikt i skilda delar av landet. För varje inkomsttagare i distrikten har undersökts inkomst- och avdragsförhållanden. De nya skattereglerna har sedan applicerats på inkomsttagarna varefter det erhållna skatteunderlaget jämförts med det som fastställts vid den ordinarie taxeringen.

Trots att undersökningen har avsett så små enheter som enskilda taxeringsdistrikt har ett klart samband kunnat konstateras mellan å ena sidan relativ skattekraft, uttryckt som antal skattekronor per inkomsttagare, och å andra sidan bortfallet skatteunderlag. Tillämpat på hela kommuner bör detta samband bli ännu mer påtagligt. Ju högre relativ skattekraft kommunen har desto mindre blir skatteunderlagsbortfallet. Förklaringen här till torde vara att kommuner med hög relativ skattekraft i allmänhet också har en stor andel inkomsttagare med en årsinkomst på 30 000 kr. eller mer, för vilka grundavdragen är avtrappade eller helt borta.

Beräkningen av skatteunderlagsbortfallet i en kommun föreslås ske på följande sätt.

Först beräknas bortfallet av skatteunderlag i en kommun vars skattekraft, uttryckt i antal skattekronor per inkomsttagare, motsvarar genomsnittet i riket. Härvid har som inkomsttagare räknats varje fysisk person, oskiftat dödsbo och familjestiftelse i A-längden som åsatts statligt beskattningsbar inkomst. Det bör anmärkas att i andra sammanhang brukar skattekraften uttryckas i antal skattekronor per invånare. Utgångspunkten för beräkningen är att det totala inkomstbortfallet för kommunerna vid 1972 års taxering uppgår till en miljard kr. Medelutdebiteringen för riket vid nämnda taxering är 22: 54 kr. per skattekrona.

Det bortfallna skatteunderlaget erhålles som kvoten av å ena sidan en miljard kr. och å andra sidan produkten av antalet inkomsttagare i riket vid 1972 års taxering och medelutdebiteringen 22:54. Det belopp som därvid erhålles (bidragsnivån) kan kallas K skattekronor per inkomsttagare.

För kommuner vars skattekraft avviker från riksgenomsnittet beräknas bidragsnivån med ledning av det samband som konstaterats vid den tidigare nämnda undersökningen. Enligt undersökningen bör skillnaden i bidragsnivå uppgå till 6 % av skillnaden mellan den aktuella kommunens skattekraft, beräknad som skattekronor per inkomsttagare, och den genomsnittliga skattekraften i riket vid 1972 års taxering (basrelationstalet).

Samma beräkningssätt används sedan för kommande år, varvid man utgår från den genomsnittliga skattekraften per inkomsttagare i riket vid 1972 års taxering. Den enskilda kommunen får successivt lägre bidrag i takt med att skattekraften i kommunen ökar.

Den här redovisade beräkningsmetoden kan illustreras med ett par exempel. Den genomsnittliga skattekraften i riket, beräknad på sätt som tidigare angivits, antas vara 200 skattekronor per inkomsttagare och bidragsnivån (= K) 10 skattekronor. Bidraget för den enskilda kommunen beräknas enligt formeln $K + (0,06 \cdot a)$ för kommuner med lägre skattekraft än K och enligt formeln $K - (0,06 \cdot a)$ för kommuner med högre skattekraft än K. I dessa formler betyder a skillnaden mellan kommunens skattekraft och basrelationstalet.

Kommun A antas ha en skattekraft på 160 skattekronor per inkomsttagare. Bidragsnivån skulle då bli $10 + (0,06 \cdot 40) = 12: 40$ skattekronor.

Kommun B antas ha en skattekraft på 240 skattekronor per inkomsttagare. Bidragsnivån blir då $10 - (0,06 \cdot 40) = 7: 60$ skattekronor.

Följande tabell visar bidragsbeloppen för de båda kommunerna under de två första bidragsåren under vissa tänkta förutsättningar om utdebitering och antal inkomsttagare. Skattekraften förutsätts öka med 10 % mellan de båda åren och antalet inkomsttagare med 0,5 %.

	Utdebitering		Antal inkomsttagare		Skattekraft (skr/ink.-tagare)		Bidragsnivå (skr)		Bidragsbelopp (tkr)	
	1971	1972	1971	1972	1971	1972	1973	1974	1973	1974
Kommun A	24:50	25:50	2 000	2 010	160	176	12:40	11:44	608	586
Kommun B	21:50	22:50	25 000	25 125	240	264	7:60	6:16	4 085	3 482

Av det redovisade exemplet framgår att avtrappningen av bidraget till följd av ökat skatteunderlag går väsentligt snabbare i en kommun vars skattekraft ligger över den genomsnittliga skattekraften än i en kommun, vars skattekraft ligger under genomsnittet. Kommunen A får sitt bidrag minskat med 3,6 % andra bidragsåret medan bidraget till kommun B minskar med 14,8 %.

Bidragens utbetalning

I likhet med vad som gäller beträffande kommunalskattemedel kan bidraget för ett år bestämmas slutligt först sedan detta års beskattningsunderlag fastställts vid taxering påföljande år. Det system med förskottsbetalning och avräkning i efterhand som gäller beträffande kommunalskatt bör tillämpas också för skattebortfallsbidragen. Dock bör man av praktiska skäl bortse från de ändringar av taxeringarna som kan ske i högre instans. För kommunalskatten gäller enligt 72 § kommunallagen (1953: 753) följande.

Det slutliga beloppet av kommunalskattemedel för visst år utgörs av det skattebelopp som erhålles på grundval av årets utdebitering och taxeringen påföljande år. Förskottsvis utgår emellertid ett belopp som bestäms enligt samma utdebitering men på grundval av närmast föregående års taxering. Förskottet avräknas sedan vid utbetalningen av kommunalskattemedel två år senare.

Det sagda kan illustreras på följande sätt. Beloppet av kommunalskattemedel år 1973 bestäms på grundval av utdebiteringen för år 1971 och skatteunderlaget vid 1972 års taxering (1971 års inkomster). Från detta belopp avräknas förskott som uppburits under år 1971. Tillägg sker av förskott för år 1973 vilket beräknas på grundval av utdebiteringen för år 1973 och skatteunderlaget vid 1972 års taxering.

Under visst år bör sålunda utgå dels det slutligt bestämda skattebortfallsbidraget för kalenderåret två år tidigare, minskat med förskottsbidrag för sistnämnda år, dels förskottsbidrag för året i fråga.

Denna regel innebär följande för åren 1973 och 1974, dvs. de första åren som bidragen avses utgå. Under år 1973 utbetalas det slutligt bestämda bidraget på grundval av utdebiteringen år 1971 och skatteunderlaget vid 1972 års taxering. Något förskott finns här inte att räkna av. Vidare utgår 1973 års förskottsbelopp på grundval av utdebiteringen för detta år och 1972 års taxering. I praktiken kommer alltså dubbelt bidrag att utgå år 1973.

År 1974 utgår det slutligt bestämda bidraget på grundval av utdebiteringen för år 1972 och 1973 års taxering. Inte heller här finns avräkningsbart förskott. Vidare utges förskottsbidrag på grundval av 1974 års utdebitering och 1973 års taxering. Även detta år kommer alltså att utbetalas dubbla bidragsbelopp.

Först år 1975 löper systemet med avräkning på samma sätt som i fråga om kommunalskattemedlen. Då utgår det slutligt bestämda bidraget på grundval av 1973 års utdebitering och 1974 års taxering. Avräkning sker emellertid av förskottsbidrag för år 1973. Vidare utgår förskottsbidrag för år 1975 på grundval av utdebiteringen för detta år och skatteunderlaget vid 1974 års taxering.

Det bidragssystem jag nu beskrivit förutsätter beräkningar i olika hänseenden. Sålunda måste den genomsnittliga skattekraften i riket vid 1972 års taxering beräknad som antal skattekrönor per inkomsttagare (basrelationstalet) fastställas liksom för varje år underlaget för bidrag för de olika kommunerna.

Beräkningen av basrelationstalet kan lämpligen göras av statistiska centralbyrån. Fastställande av bidragsunderlag för de olika kommunerna förutsätter årliga beräkningar av det slag som förekommer inom skatteutjämningsystemet. Dessa uppgifter kan handhas av länsstyrelserna. Även utbetalning av bidrag och avräkning av förskott bör fullgöras av länsstyrelserna.

Vid länsstyrelsens handläggning av ärenden om skattebortfallsbidrag torde i huvudsak samma förfarande böra tillämpas som i fråga om skatteutjämningsbidragen. Sålunda bör bestämmelserna i kommunallagen (1953: 753) och annan författning om utbetalning av allmän kommunalskatt äga motsvarande tillämpning.

Beslut enligt bestämmelserna om skattebortfallsbidrag bör kunna överklagas av kommun.

Författningsfrågor

Inom finansdepartementet har upprättats förslag till ändringar i lagen (1965: 269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt och i förordningen (1965: 268) om skatteutjämningsbidrag. Lagändringen innebär att det skatteunderlag, som tillskjuts enligt bestämmelserna om skattebortfallsbidrag, skall inräknas i det kommunala skatteunderlaget när kommuns och annan menighets utdebitering bestäms. När det gäller skatteutjämningsförordningen anges att tillskjutet skatteunderlag enligt bestämmelserna om skattebortfallsbidrag skall beaktas då man bestämmer skattekraft och medelskattekraft. Det skatteunderlag som avses i dessa fall är det underlag på vilket förskott på skattebortfallsbidrag beräknas. För att underlätta handläggningen vid beräkningen av medelskattekraften bör det tillskjutna skatteunderlaget det första bidragsåret i en övergångsbestämmelse fast-

ställas till ett belopp som motsvarar det totala bidragsbeloppet, en miljard kr., dividerat med medelutdebiteringen, 22: 54 kr., dvs. 44 365 600 skattekr. I formellt hänseende har vidare en anpassning skett till det nya kommunbegreppet.

Medelsberäkning

Skattebortfallsbidrag skall betalas ut första gången kalenderåret 1973, då slutligt bidrag för inkomståret 1971 samt förskott för inkomståret 1973 skall utgå. Som jag redogjort för tidigare finns inte något förskott att räkna av, varför dubbelt bidrag kommer att utgå år 1973. Det slutliga bidraget för år 1971 skall i enlighet med vad jag tidigare förordat utgå med en miljard kr. Förskottet för år 1973 skall beräknas med utgångspunkt från samma skatteunderlag men grundas på utdebiteringen för år 1973. Jag uppskattar förskottsbeloppet för år 1973 till ca 1 075 milj. kr. Förskotten bör regleras över inkomstiteln Skatt på inkomst och förmögenhet m. m. Jag återkommer härtill vid min anmälan av den reviderade finansplanen. Eftersom hälften av utbetalningarna år 1973 faller på budgetåret 1972/73 bör anslag för ändamålet föras upp med 500 milj. kr.

Hemställan

Under åberopande av det anförda hemställer jag att Kungl. Maj:t

dels föreslår riksdagen att antaga förslagen till

- 1) lag om ändring i lagen (1965: 269) med särskilda bestämmelser om kommuns och annan menighets utdebitering av skatt,*
- 2) lag om ändring i förordningen (1965: 268) om skatteutjämningsbidrag,*

dels föreslår riksdagen att

- 3) godkänna de av mig förordade grunderna för skattebortfallsbidrag i anledning av 1970 års skattereform,*
- 4) till Skattebortfallsbidrag till kommuner m. fl. för budgetåret 1972/73 under sjunde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 500 000 000 kr.*

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Britta Gyllensten

